

Donau Soja standard

Program Donau Soja usmjeren je na unaprjeđenje i promoviranje proizvodnje, prerade i stavljanja na tržište genetski nemodificirane soje, kontrolirane **kvalitete i porijekla iz dunavske regije**. Naš je cilj osigurati i jamčiti opskrbu Europe genetski nemodificiranim proteinima.

Proizvod označen oznakom Donau Soja predstavlja proizvod kontroliranog porijekla i kvalitete. Temeljne su odlike porijeklo soje iz dunavske regije (**europsko porijeklo**) i **kvaliteta** proizvoda **BEZ GMO-a**. Prehrambeni proizvodi koji su proizvedeni od „Donau Soja“ soje ili korištenjem „Donau Soja“ soje u ishrani životinja mogu nositi oznaku „Donau Soja“, „Proizvedeno od soje kontroliranog porijekla i kvalitete Donau Soja“, odnosno „Hranjeno sojom kontroliranog porijekla i kvalitete Donau Soja“. Uporaba ove **zaštićene oznake** uvjetovana je ispunjavanjem smjernica Donau Soja i potpisivanjem ugovora o korištenju oznake¹.

Partneri čija se proizvodnja ne odvija na prostoru EU-a moraju se pridržavati pravnih propisa EU-a², prije svega vezano uz primjenu pesticida u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, ali i aktualnih propisa koji se odnose na preradu soje. Također, vrijede propisi EU-a i međunarodni propisi u području radnog i socijalnog prava (*konvencije ILO-a* – konvencije Međunarodne organizacija rada). U skladu s time, poljoprivredni proizvođači koji proizvode „Donau Soja“ soju u pisanom se obliku izjašnjavaju da se slažu s navedenim zahtjevima (**Izjava poljoprivrednog proizvođača**³).

Proizvod certificiran kao Donau Soja proizvod automatski ispunjava i kriterije koje zahtijeva i certifikacija prema **Europe Soya** standardu (Europe Soya smjernice i kriterije pogledati na www.donausoja.org).

Donau Soja standard temelji se na sljedećih deset **načela Donau Soja za uzgoj soje**. Ova načela pokrivaju dvije osnovne osobine Donau Soje – „Europsko porijeklo“ i „Status bez GMO-a“, zajedno s **dodatnim društvenim i ekonomskim aspektima očuvanja okoliša**.

- 1 Europsko porijeklo soje i proizvoda od soje
- 2 Status soje i proizvoda od soje bez GMO-a
- 3 Odgovorno upravljanje gospodarstvom i odnosima u zajednici
- 4 Korištenje najbolje prakse u upravljanju tлом i hranivima
- 5 Korištenje najbolje prakse u zaštiti usjeva
- 6 Korištenje najbolje prakse u upravljanju vodama
- 7 Korištenje najbolje prakse u gospodarenju otpadom
- 8 Odgovorno korištenje tla i zaštita bioraznolikosti
- 9 Smanjenje emisije stakleničkih plinova
- 10 Usklađenost s ljudskim i radnim pravima te sigurni uvjeti rada

¹ Izvor DS/ES Pravilnik o korištenju oznake: www.donausoja.org/en/downloads/

² Sve relevantne direktive i propisi EU-a, kao i konvencije ILO-a navedene su u **Prilogu 1** ovih Smjernica.

³ Za detalje pogledati dokument Izjava poljoprivrednog proizvođača o proizvodnji „Donau Soje“ soje.

Sve primjenjive odredbe Donau Soja standarda, poput onih koje se odnose na dobru praksu u poljoprivredi, zaštitu okoliša i bioraznolikosti, kao i radna i socijalna prava, temelje se na zakonodavstvu EU-a². Međutim, zahtjevi Donau Soja standarda u nekoliko aspekata nadilaze pravne zahtjeve koji su usvojeni u EU-u⁴.

Pregled načela Donau Soja u uzgoju soje

Sljedeći odjeljci daju kratak pregled načela Donau Soja u uzgoju soje.

• **Europsko porijeklo soje i proizvoda od soje (Načelo 1)**

Zemlje i regije porijekla „Donau Soja“ soje definirani su politički i geografski.

Proizvodno područje Donau Soja odgovara zemljama Dunavskog bazena u skladu s definicijom i odlukom Međunarodne komisije za zaštitu Dunava (www.icpdr.org/main/danube-basin/countries-danube-river-basin). Geografsko određivanje mogućih regija proizvodnje u pojedinačnim zemljama se s jedne strane orijentira prema očekivanjima potrošača u pogledu oznake „Donau Soja“, a s druge strane prema mogućnostima provođenja regionalno izdiferencirane kontrole porijekla. Detaljna mapa geografskih regija (= proizvodno područje Donau Soja) predstavlja sastavni dio Donau Soja standarda.

• **Definicija „Proizvedeno bez genetske modifikacije“ (Načelo 2)**

„Donau Soja“ soja potječe iz proizvodnje od genetski nemodificiranih sorti koje se nalaze u katalogu EU sorti ili nacionalnom katalogu sorti (za svaku državu posebno). Poljoprivredni proizvođači koji proizvode „Donau Soja“ soju ne smiju uzgajati nijednu drugu genetski modificiranu kulturu. Stočna hrana s oznakom kvalitete „Donau Soja“ pogodna je za ishranu životinja čiji se proizvodi nadalje mogu označavati oznakom kvalitete „proizvedeno bez genetske modifikacije“ (*Ohne Gentechnik hergestellt / Produced without GMOs*).

Označavanje bez genetske modifikacije u programu Donau Soja temelji se na minimumu zahtjeva koji su predstavljeni u sljedećim europskim certifikacijskim shemama „BEZ GMO-a“:

- njemački propisi (*EGGenTDurchfG*)⁵ za obilježavanje oznakom „genetski nemodificirano“ („*Ohne Gentechnik*“) pogodni su da budu označeni i oznakom kvalitete „Donau Soja“, ako se provodi kontrola od strane neovisne kontrolne organizacije kao što propisuje Udruženje za genetski nemodificirane prehrambene proizvode (VLOG)
- austrijski Kodeks o prehrambenim proizvodima (*Codex Alimentarius Austriacus*) sa smjernicama o genetskoj nemodificiranosti u kombinaciji sa smjernicama za kontrolu (*Guideline on the Risk-Based Monitoring of GMO-Free Production*)⁶

4 Za detalje pogledati dokument Zahtjev 01b: Načela Donau Soja u uzgoju soje

5 Izvor: *EG-Gentechnik-Durchführungsgesetz (EGGenTDurchfG)*: www.gesetze-im-internet.de/eggentdurchfg/BJNR124410004.html;

6 *Richtlinie zur Definition der "Gentechnikfreien Produktion" von Lebensmitteln und deren Kennzeichnung* (Guideline on the Definition of GMO-Free Production of Food and its Labelling) in the Austrian Food Codex, IV edition: www.verbrauchergesundheits.at/lebensmittel/buch/codex/beschluesse/Gentechnikfrei_RL_15_1_2018.pdf?6fdsmn *Leitfaden zur risikobasierten Kontrolle auf Gentechnikfreiheit* (Guideline on the Risk-Based Monitoring of GMO-Free Production):

- standard za kontrolu proizvodnje bez genetske modifikacije koji se temelji na riziku i standard za utvrđivanje procesa proizvodnje i obilježavanja hrane (standard „BEZ GMO-a“ za dunavsku regiju)⁷.

Uz mogućnost certifikacije u skladu s austrijskim Kodeksom, njemačkim VLOG-om ili standardom „BEZ GMO-a“ za dunavsku regiju, status bez genetske modifikacije može biti verificiran i u sklopu Donau Soja kontrole i certifikacije, ako se kontrola provodi u skladu sa zahtjevima standarda „BEZ GMO-a“ za dunavsku regiju objavljenog 2015. godine.

- **Odgovorno upravljanje gospodarstvom i odnosima u zajednici (Načelo 3)**

Proizvođači soje Donau Soja uskladit će svoje poslovanje sa svim primjenjivim propisima. Zabranjeni su svi oblici mita, sukoba interesa i prijevornih radnji. Poštivat će se postojeća prava na tlo. Izbjeći će se negativan utjecaj na širu zajednicu i bit će uspostavljeni kanali komunikacije.

- **Odgovornost za okoliš i dobra poljoprivredna praksa (Načela 4-7)**

Primjenjuju se odgovarajuće zakonske odredbe EU-a. Poljoprivredni proizvođači koji proizvode „Donau Soja“ soju trebaju sudjelovati u programu implementacije Zajedničke poljoprivredne politike – CAP uz obvezne inspekcije višestruke sukladnosti (*cross compliance inspections*). Donau Soja proizvođači primjenjivat će najbolje prakse u upravljanju tлом i vodama te gospodarenju otpadom u cilju zaštite tla, voda i zraka. U uzgoju „Donau Soja“ soje mogu se koristiti samo pesticidi koji sadrže aktivne sastojke odobrene od strane EU-a, a to vrijedi i za proizvođače koji se nalaze izvan EU-a. Također, tvari koje su navedene u Stockholmskoj i Roterdamskoj konvenciji⁸, kao i tvari koje je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) kategorizirala kao izuzetno rizične (Klasa 1a) i visokorizične (Klasa 1b)⁹ bit će zabranjene. Na kraju, uporaba sredstava za sušenje prije žetve (npr. glifosat i dikvat), kao i zračna primjena pesticida (prskanje) bit će zabranjene. Priručnik za uzgoj soje („*Best Practice Manual*“) koji je objavilo udruženje Donau Soja i koji se redovno ažurira, treba se smatrati preporukom za unaprjeđenje proizvodnje soje, kao i preporukom za smanjenje uporabe preparata za zaštitu bilja.

- **Odgovorno korištenje tla i zaštita bioraznolikosti (Načelo 8)**

Sječa šuma i pretvorba prirodnih ekosustava (uključujući, ali ne ograničavajući se na tresetišta i pašnjake) radi uzgoja „Donau Soja“ soje bit će zabranjena. Proizvođači će koristiti tlo koje je isključivo određeno za poljoprivrednu uporabu ne kasnije od 1. siječnja 2008. te će tako isključiti bilo kakvu daljnju poljoprivrednu ekspanziju radi uzgoja „Donau

www.bmwf.gv.at/TechnikUndVermessung/Akkreditierung/Documents/Leitfaden%20L25_Risikobasierte%20Kontrolle%20Gen-technikfreiheit_V03_20150304.pdf;

⁷ Non-GM Danube Region Production and Labelling Standard & Non-GM Danube Region Inspection Standard;

<http://www.donausoja.org/sr/preuzimanje-dokumenata/preuzimanje-dokumenata/>

⁸ Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants: www.pops.int/Portals/0/download.aspx?d=UNEP-POPS-COP-CONVTEXT-2017.English.pdf

Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade: www.pic.int/Portals/5/download.aspx?d=UNEP-FAO-RC-CONVTEXT-2017.English.pdf

⁹ World Health Organisation (WHO) Classification of Pesticides by Hazard:

https://www.who.int/ipcs/publications/pesticides_hazard/en/

Soja" soje. „Donau Soja" soja neće se uzgajati u zaštićenim područjima, osim ako je uporaba takvih područja za potrebe poljoprivrede izričito dopuštena u odgovarajućem planu upravljanja.

- **Smanjenje emisije stakleničkih plinova (Načelo 9)**

Proizvodnja „Donau Soja" soje doprinosit će zaštiti od klimatskih promjena i smanjenju emisije stakleničkih plinova. Proizvođači „Donau Soja" soje posjedovat će znanje o tome na koji se način smanjuju emisije stakleničkih plinova i povećati vezanje takvih plinova na svojim poljoprivrednim gospodarstvima. Svi primjenjivi podaci, poput prinosa, ulaza sjemena, primjene gnojiva i pesticida te količine upotrijebljenog goriva, bit će evidentirani i sačuvani. Proizvođači će primijeniti mjere za smanjenje emisije stakleničkih plinova i povećati vezanje ugljika.

- **Usklađenost s ljudskim i radnim pravima i sigurnim uvjetima rada (Načelo 10)**

Proizvodnja „Donau Soja" soje bit će usklađena s radnim i socijalnim standardima kako onima u primjeni širom EU-a, tako i međunarodnima (popis relevantnih konvencija Međunarodne organizacije rada [ILO] pogledati u Prilogu 1¹⁰). Ti standardi uključuju sljedeća temeljna načela i radna prava: slobodu udruživanja i učinkovito prepoznavanje prava na kolektivno pregovaranje, uklanjanje svih oblika prisilnog ili obveznog rada, učinkovito ukidanje dječje radne snage, uklanjanje diskriminacije po pitanju zaposlenja i zanimanja. Također su uključeni: transparentni i pravno usklađeni uvjeti zaposlenja, sigurni uvjeti rada i obuka radnika.

Kontrola:

Ispunjavanje postojećih smjernica Donau Soja kontroliraju neovisne vanjske kontrolne organizacije (akreditirane prema normi ISO/IEC 17065:2012). Osim toga, udruženje Donau Soja nalaže dodatne sustavne kontrole temeljene na procjeni rizika.

U slučaju postojanja osnovane sumnje da se propisi ne ispunjavaju, provode se izvanredne kontrole. Nepoštivanje smjernica može rezultirati korektivnim mjerama, uključujući plaćanje kaznenih penala pa sve do isključenja iz programa Donau Soja.

¹⁰ Uvod u rad Međunarodne organizacije rada u vezi sa standardima: https://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_672549/lang--en/index.htm

Geografska mapa proizvodnih područja „Donau Soja“ soje

Mapa Donau Soja

***POJAŠNJENJA ZA DODATNA PODRUČJA:**

NJEMAČKA: Bavarska, Baden Württemberg

ITALIJA: Trentino Alto Adige, Friuli Venezia Giulia, Veneto, Emilia-Romana, Lombardija, Pijemont, Vallée d'Aoste

POLJSKA: Dolnoslaskie, Opolskie, Slaskie, Swietokrzyskie, Podkarpackie, Malopolske

UKRAJINA: Užgorod, Černivci, Vinica, Odessa, Lavov, Ternopilj, Hmeljnicky i Ivano-Frankovsk

Ključne točke kontrole

Proizvod označen oznakom Donau Soja predstavlja proizvod kontrolirane kvalitete i porijekla. Smjernice za kontrolu prije svega reguliraju detalje kontinuirane kontrole porijekla (Načelo 1), ostvarene genetske nemodificiranosti u cjelokupnom lancu vrijednosti (Načelo 2) i provođenje svih drugih kriterija održivosti (Načela 3-10).

Općenito za proizvodnju, obradu i preradu „Donau Soja“ soje vrijede odgovarajući pravni propisi EU-a. Genetska nemodificiranost temelji se na minimalnim zahtjevima utvrđenima u sljedećim europskim certifikacijskim shemama „bez GMO-a“:

- njemački propisi (EGGenTDurchfG)¹¹ ako se provodi kontrola od strane neovisne kontrolne organizacije kao što propisuje Udruženje za genetski nemodificirane prehrambene proizvode (VLOG)
- austrijski Kodeks o prehrambenim proizvodima (*Codex Alimentarius Austriacus*) sa smjernicama o genetskoj nemodificiranosti u kombinaciji sa smjernicama za kontrolu (*Guideline on the Risk-Based Monitoring of GMO-Free Production*)¹²
- standard za kontrolu proizvodnje bez genetske modifikacije koji se temelji na riziku i standard za utvrđivanje procesa proizvodnje i obilježavanja hrane (standard „BEZ GMO-a“ za dunavsku regiju)¹³.

Druge certifikacijske sheme za procjenu usklađenosti sa sigurnosnim kriterijima statusa BEZ GMO-a mogu biti priznate od strane Donau Soje kao ekvivalentne iznad navedenim certifikacijskim shemama. U svakom slučaju, certificirani proizvodi Europe Soya i hrana za životinje Europe Soya bit će takve kvalitete da mogu da biti obilježeni kao hrana bez GMO-a ili hranivo ili da je prikladno za uporabu u proizvodnji proizvoda BEZ GMO-a.

Radi općeg osiguranja kvalitete za sve uljare i tvornice stočne hrane obvezno je sudjelovanje u jednom od prepoznatih programa osiguranja kvalitete Donau Soja. Popis prepoznatih programa i standarda nalazi se u okviru zahtjeva Z 04 (Zahtjevi za primarne prerađivače soje) i u okviru zahtjeva Z 05 (Zahtjevi za tvornice stočne hrane).

Kontrolni sustav Donau Soja obuhvaća tri faze:

- vlastite sustave za osiguranje kvalitete i kontrolu od strane sudionika u sustavu Donau Soja

11 Izvor: *EG-Gentechnik-Durchführungsgesetz (EGGenTDurchfG)*: www.gesetze-im-internet.de/eggentdurchfg/BJNR124410004.html;

12 *Richtlinie zur Definition der "Gentechnikfreien Produktion" von Lebensmitteln und deren Kennzeichnung* (Guideline on the Definition of GMO-Free Production of Food and its Labelling) in the Austrian Food Codex, IV edition: www.verbrauchergesundheits.gv.at/lebensmittel/buch/codex/beschluesse/Gentechnikfrei_RL_15_1_2018.pdf?6fdsmn *Leitfaden zur risikobasierten Kontrolle auf Gentechnikfreiheit* (Guideline on the Risk-Based Monitoring of GMO-Free Production): www.bmwf.gv.at/TechnikUndVermessung/Akkreditierung/Documents/Leitfaden%20L25_Risikobasierte%20Kontrolle%20Gentechnikfreiheit_V03_20150304.pdf;

13 Non-GM Danube Region Production and Labelling Standard & Non-GM Danube Region Inspection Standard; <http://www.donausoja.org/sr/preuzimanje-dokumenata/preuzimanje-dokumenata/>

- vanjske kontrole i certifikaciju koja se provodi po nalogu samog stjecatelja licence, provedena od strane kontrolnih organizacija akreditiranih prema normi ISO/IEC 17065:2012 i odobrenih od strane udruženja Donau Soja
- sustavnu kontrolu u suradnji s kontrolnom organizacijom koju je izravno angažiralo udruženje Donau Soja, sustavna kontrola provodi se na temelju procjene rizika na uzorku od 10% licencirane količine „Donau Soja“ soje i proizvoda od soje.

Certifikacija Donau Soja primjenjuje se na sljedeće razine poslovanja u cijelom lancu vrijednosti za hranu i stočnu hranu:

- poljoprivredni proizvođač soje
- skladište i primarni otkupljivač soje
- trgovac sojom
- primarni prerađivač
- proizvođač stočne hrane
- poljoprivredna prerađivačka društva
- proizvođači prehrambenih proizvoda i distributeri.

Kontrolom su u smislu kontinuiranog nadzora obuhvaćeni svi sudionici u programu Donau Soja. Potvrda, odnosno **certifikat o ispunjavanju** smjernica Donau Soja dobiva se kao rezultat vanjskih kontrola i prosljeđuje se dalje u lancu prerade u obliku **certifikata**. Certifikati su objavljeni na mrežnoj stranici udruženja Donau Soja. U slučaju certificiranog neprerađenog zrna soje, primarni otkupljivač soje primarnom prerađivaču prosljeđuje **lot certifikat**. U slučaju certificiranog prerađenog proizvoda od soje, postoji mogućnost izdavanja **certifikata o sljedivosti** primarnom prerađivaču za distributera. Svi sudionici u sustavu Donau Soja mogu biti podvrgnuti kontroli u bilo kojem trenutku i temeljeno na procjeni rizika u okviru sustavne kontrole po slučajnom uzorku.

Poljoprivredni proizvođači „Donau Soja“ soje registriraju se pri skladištu za primarni otkup. Poljoprivredni proizvođači u okviru te registracije obvezuju se na ispunjavanje smjernica Donau Soja za svoje poljoprivredno gospodarstvo potpisivanjem **Izjave proizvođača o proizvodnji „Donau Soja“ soje (Proizvođač soje)**¹⁴ i trebaju biti individualno certificirani ili dio grupne certifikacije. Dodatno, poljoprivredni proizvođač treba dati svoju suglasnost za provođenje sustavnih kontrola po slučajnom uzorku. Usto, proizvođači će prihvatiti uzorkovanje na temelju rizika tijekom nadzorne inspekcije. Obuhvat inspekcije može uključiti polja na kojima se uzgaja soja, ali i područja na kojima se ne uzgaja soja, zatim infrastrukturu i postrojenja, kao i druga mjesta koja su dio poljoprivrednog gospodarstva.

Primarni prerađivači (kao što su uljare, pržionice, proizvođači prehrambenih proizvoda i proizvođači sastojaka i aditiva za ishranu) koji vrše najznačajniju kemijsku ili fizičku promjenu i/ili obradu soje, s udruženjem Donau Soja sklapaju ugovor u kojem se, između ostalog, obvezuju na sljedeće:

¹⁴ Za detalje pogledati dokument „Izjava poljoprivrednika o proizvodnji „Donau Soja“ soje“

1. poznavanje i ispunjavanje smjernica Donau Soja
2. sklapanje ugovora o provođenju kontrola o vlastitom trošku s vanjskom kontrolnom organizacijom akreditiranom prema normi ISO/IEC 17065:2012 i odobrenom od strane udruženja Donau Soja
3. suglasnost s provođenjem sustavne kontrole temeljene na procjeni rizika po slučajnom uzorku koju izravno nalaže i plaća udruženje Donau Soja
4. plaćanje naknade udruženju Donau Soja (naknada se naplaćuje samo jednom u okviru jednog kontinuiranog lanca prerade na razini primarnog prerađivača)
5. da će sve svoje dobavljače, uključujući i njihove poddobljivače unazad sve do skladišta, ugovorno obvezati na točke 1 - 3.

Time se osigurava da su svi sudionici u sustavu upoznati sa smjernicama Donau Soja, da dopuštaju vanjsku kontrolu putem kontrolnih organizacija odobrenih od strane udruženja Donau Soja i da su suglasni sa sustavnom kontrolom.

Tvornice stočne hrane također sklapaju ugovor s udruženjem Donau Soja u kojem se obvezuju na ispunjavanje iznad navedenih točaka 1 - 3.

Distributeri koji žele u promet stavljati proizvode s oznakom Donau Soja, uz navedene točke 1 - 3, također se obvezuju da će i svoje dobavljače i njihove poddobljivače ugovorno obvezati na ispunjavanje smjernica i zahtjeva kontrole.

Učestalost kontrola kako vanjskih tako i sustavnih kontrola po slučajnom uzorku i dodatni zahtjevi za proizvođače soje u sustavu Donau Soja temelje se na pet kategorija rizika (a-e).

- a. kontaminacija GMO-om
- b. geografsko porijeklo
- c. uporaba pesticida i desikacija
- d. usklađenost s pravnim propisima
- e. prenamjena tla i uzgoj soje u zaštićenim područjima.

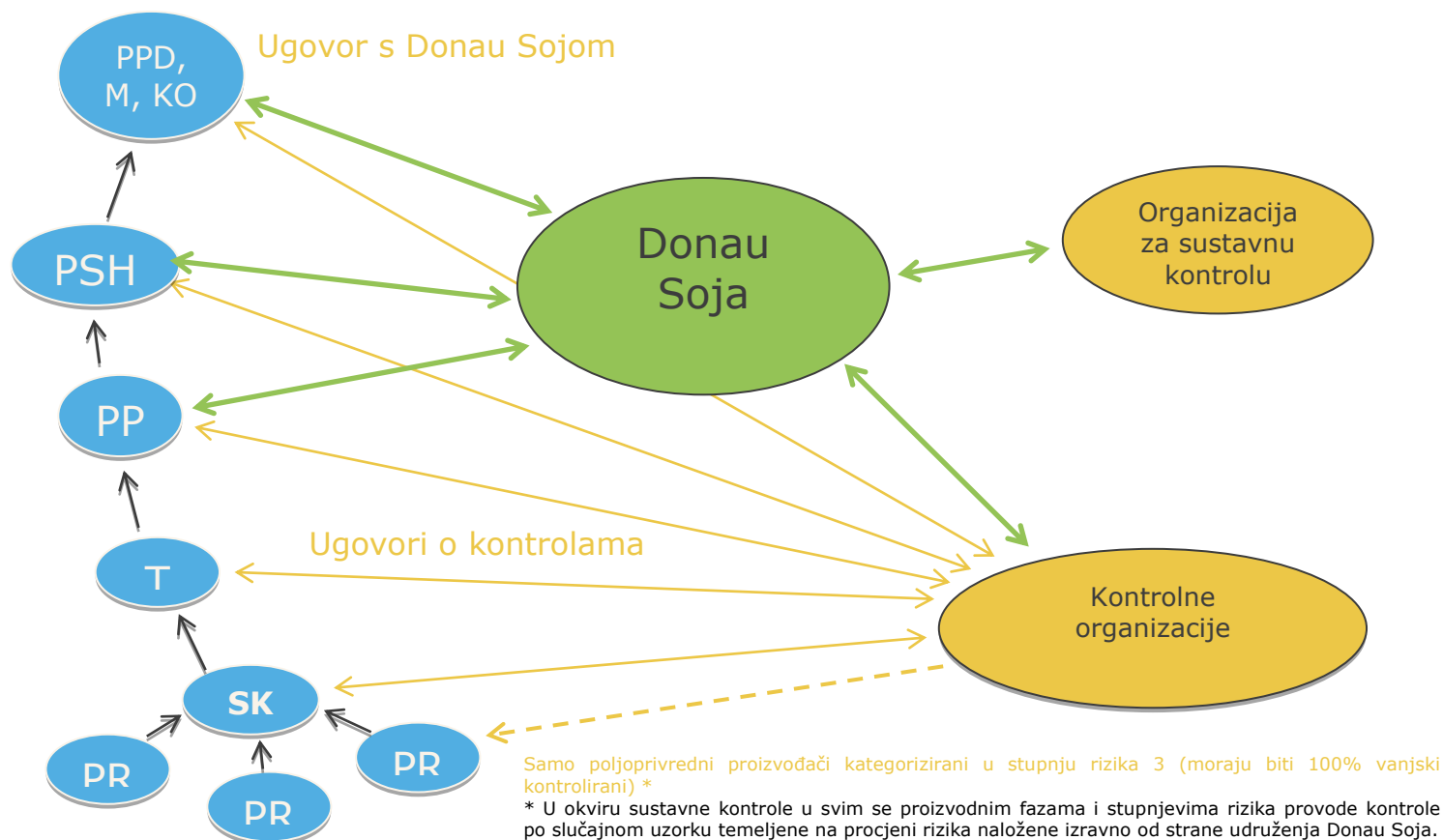
Učestalost vanjskih inspekcija i učestalost nadzornih inspekcija za certificirana društva u lancu opskrbe, osim za poljoprivredne proizvođače (npr. sakupljači, trgovci, prerađivači, proizvođači stočne hrane, distributeri) trebaju se temeljiti na riziku od eventualne kontaminacije genetski modificiranim kulturama.

Za detalje o procjeni rizika pogledati Prilog 4 „Sustav kontrole Donau Soja koji se temelji na riziku“.

Točne obveze za različite stupnjeve rizika (SR) na razini poljoprivrednih proizvođača, trgovaca, skladišta, primarnih prerađivača, tvornica stočne hrane, društva za doradu i distributera, kao i obvezujuća učestalost kontrola utvrđuju se u okviru detaljnih zahtjeva za sve sudionike u sustavu Donau Soja.

rujan 2021.

Sustav ugovaranja Donau Soja

PR = poljop. proizvođač, SK = skladište, T = trgovac, PP = primarni prerađivač, PSH = proizvođač stočne hrane, PPD=proizvođač prehrambenih proizvoda, D=distributer, KO - korisnik oznake

Napomena: primjer robnog toka „Donau Soja“ soje.